

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 sierpnia 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. przyznał A. R. emeryturę od 1 lipca 2018 roku to jest od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

W treści decyzji wskazano, że do ustalenia kwoty emerytury przyjęto: kwotę składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej z uwzględnieniem waloryzacji w wysokości 118.987,46 zł, kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 398.025,91 zł, średnie dalsze trwanie życia 242,40 miesięcy.

Wyliczona emerytura wyniosła 2.132,89 zł $[(118.987,46 + 398.025,91) : 242,40]$. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że do obliczenia emerytury przyjęto średnie dalsze trwanie życia wynikające z tablicy trwania życia obowiązującej w dniu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego, ponieważ było ono korzystniejsze tj. niższe niż średnie dalsze trwanie życia ustalone na podstawie tablicy trwania życia obowiązującej w dniu zgłoszenia wniosku o emeryturę. Organ rentowy jednocześnie zaznaczył, że z uwagi na fakt iż na dzień 1 stycznia 2009 roku A. R. nie udowodniła wymaganego 15 – letniego okresu pracy w warunkach szczególnych wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, odmówiono jej prawa do rekompensaty (A. R. udowodniła okres pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat, 10 miesięcy i 28 dni).

A. R. uznała powyższą decyzję organu rentowego za krzywdzącą w zakresie w jakim odmówiono jej prawa do rekompensaty i w dniu 21 września 2018 roku złożyła odwołanie wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych i równoczesne ponowne ustalenie kapitału początkowego z uwzględnieniem ww. rekompensaty. Ubezpieczona wskazała, że legitymuje się wymaganym 15 – letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, gdyż do okresu uwzględnionego jej przez ZUS powinno doliczyć się okresy niewykonywania pracy, za które po dniu 14 listopada 1991 roku otrzymała wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. A. R. podkreśliła, że zgodnie ze stanowiskiem judykatury, przepisu art.32 ust.1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie stosuje się do stanów faktycznych powstałych przed jego wejściem w życie to jest przed 1 lipca 2004 roku. Ubezpieczona zaznaczyła, że osiągnięcie do 1 stycznia 1999 roku okresu pracy w warunkach szczególnych, o których mowa w art.184 ust.1 ustawy emerytalnej wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art.32 ust.1a punkt 1 tej ustawy, obowiązujących od 1 lipca 2004 roku. Co również istotne, Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 listopada 2003 roku (III UZP 10/03) stwierdził, że do okresu pracy w warunkach szczególnych wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania stosunku pracy, przypadające po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 roku o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw. W związku z powyższym, przy ustalaniu 15 – letniego stażu pracy w warunkach szczególnych uwzględnia się w czasie jego trwania także okresy niewykonywania pracy w związku z chorobą i korzystaniem ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tego tytułu. A. R. podkreśliła, że w okresie od 1 sierpnia 1980 roku do 31 lipca 1992 roku była zatrudniona w (...) Zakładach (...) (w okresie od 1 sierpnia 1980 roku do 26 września 1990 roku była zatrudniona w warunkach szczególnych na stanowisku montażysty filmowego i obrazu), a w okresie od 1 stycznia 1994 roku do 30 listopada 1998 roku w (...) Centrum (...). Ubezpieczona przyznała, że w okresie od 7 do 24 czerwca 1994 roku, od 13 do 17 listopada 1995 roku oraz od 21 do 25 kwietnia 1997 roku pobierała zasiłek opiekuńczy; w okresie od 11 do 16 lipca 1994 roku, od 12 do 16 sierpnia 1994 roku oraz od 24 do 28 lutego 1995 roku pobierała zasiłek chorobowy; od 16 do 23 czerwca 1997 roku oraz od 1 do 6 kwietnia 1998 roku pobierała wynagrodzenie chorobowe oraz że po doliczeniu wskazanych okresów do okresów zaliczonych przez ZUS, legitymuje się wymaganym 15 – letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, od którego uzależnione jest prawo do rekompensaty. Skoro zatem przed 1 stycznia 2009 roku pracowała w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wynoszącym 15 lat oraz nie uzyskała prawa do emerytury w obniżonym wieku oraz prawa do emerytury pomostowej, to decyzja winna ulec zmianie w zaskarżonej części.

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona A. R. urodziła się (...).

W dniu 31 lipca 2018 roku A. R. złożyła wniosek o emeryturę, po którego rozpatrzeniu Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał zaskarżoną decyzję.

(wniosek k.1- 3 odwrót plik II akt ZUS, decyzja k. 8 – 9 plik II akt ZUS)

A. R. udowodniła okres pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat 10 miesięcy i 28 dni.

(okoliczność bezsporna)

Do pracy w warunkach szczególnych Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaliczył A. R. następujące okresy zatrudnienia:

- 1) od 1 sierpnia 1980 roku do 26 września 1990 roku w (...) Zakładach (...),
- 2) od 1 stycznia 1994 roku do 30 listopada 1998 roku w (...) Centrum (...) za wyjątkiem następujących okresów nieskładkowych:
 - a) od 7 do 24 czerwca 1994 roku,
 - b) od 11 do 16 lipca 1994 roku,
 - c) od 12 do 16 sierpnia 1994 roku,
 - d) od 24 do 28 lutego 1995 roku,
 - e) od 13 do 17 listopada 1995 roku,
 - f) od 21 do 25 kwietnia 1997 roku,
 - g) od 16 do 23 czerwca 1997 roku,
 - h) od 1 do 6 kwietnia 1998 roku,

za które A. R. pobrała wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

(wykaz k.7 plik II akt ZUS)

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o dowody z dokumentów zawarte w aktach ZUS i załączone do akt sprawy. Wskazać należy, że stan faktyczny był bezsporny między stronami, a istota niniejszego postępowania sprowadzała się do rozstrzygnięcia, czy możliwym jest doliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów niewykonywania przez A. R. pracy, za które otrzymała po dniu 14 listopada 1991 roku wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa przy ustaleniu prawa do rekompensaty.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest nieuzasadnione.

Zgodnie z art.21 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych (tekst jednolity Dz.U. z 2018 roku, poz. 1924) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Stosownie do treści ust.2 tego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl art.23 ust.1 i 2 powołanej ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę, rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (tekst jednolity Dz. U. z 2018 roku, poz.1270 z późn. zm.)

Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31 marca 2016 roku, III AUa 1899/15).

Przepisy art.2 punkt 5 i art.21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty, to jest:

- 1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej,
- 2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat.

Przesłanką negatywną zawartą w art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych jest nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W literaturze podkreśla się, że wykładnia przepisu art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych nie może prowadzić do absurdalnego wniosku, że prawo do rekompensaty przysługuje wyłącznie tym osobom, które nie nabyły prawa do jakiegokolwiek emerytury z FUS. Skoro zgodnie z art.23 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 roku, to warunek sformułowany w art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Przyjąć tym samym również należy, że rekompensata nie przysługuje tym ubezpieczonym, którzy zostali objęci ubezpieczeniem społecznym lub rozpoczęli służbę po 31 grudnia 1998 roku.

Analiza układu warunkującego prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.32 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX).

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że odwołująca się nie nabyła prawa do emerytury pomostowej ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, a istota postępowania sprowadzała się do rozstrzygnięcia czy możliwym jest doliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów niewykonywania pracy, za które A. R. otrzymała po dniu 14 listopada 1991 roku wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Doliczenie bowiem wskazanych okresów do zaliczonego przez organ rentowy okresu pracy w warunkach szczególnych

uprawniałoby ubezpieczoną do rekompensaty w związku z osiągnięciem 15 – letniego stażu pracy w szczególnych warunkach.

Organ rentowy nie uwzględnił ubezpieczonej do okresu pracy w warunkach szczególnych okresów pobierania przez nią wynagrodzenia lub świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa - pozostały okres daje jedynie 14 lat, 10 miesięcy i 28 dni okresów pracy w szczególnych warunkach.

Wskazać należy, że prawo do rekompensaty mają osoby urodzone po 1948 roku, które przed 1 stycznia 2009 roku wykonywały prace w szczególnych warunkach przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art.32 ww. ustawy o emeryturach i rentach. Przy ustalaniu tego okresu stosuje się analogiczne zasady, jak dla wcześniejszej emerytury na podstawie art.32 ww. ustawy o emeryturach i rentach. Zgodnie zaś z treścią art.32 ust.1a punkt 1 ww. ustawy o emeryturach i rentach przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 roku wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Wprawdzie skutki wprowadzenia przepisu art. 32 ust 1a ustawy są oczywiste dla stosunków powstałych po dniu 1 lipca 2004 roku, o tyle w odniesieniu do okresów przypadających przed tą datą wyłączone jest ponowne ustalenie tego okresu według zasad wynikających z art. 32 ust.1a punkt 1 tej ustawy obowiązujących od 1 lipca 2004 roku (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 roku II UK 313/09). Niemniej jednak w powyższym postępowaniu Sąd Najwyższy rozpatrywał kwestię przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych, a nie zaś kwestię prawa do rekompensaty za pracę w warunkach szczególnych i w ocenie Sądu Okręgowego nie sposób odnieść wprost treści powyższego orzeczenia do niniejszej sprawy. Czym innym jest bowiem prawo do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych regulowane w ww. ustawie o emeryturach i rentach, a czym innym jest jednak prawo do rekompensaty regulowane w ustawie o emeryturach pomostowych. Art. 21 ww. ustawy o emeryturach pomostowych odnosi się wprost do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to jednak nie sposób pominąć treści art.12 ustawy o emeryturach pomostowych. Nie ulega bowiem wątpliwości, że jakkolwiek wskazany przepis art.12 ustawy o emeryturach pomostowych powtarza zasadę wyrażoną w art.32 ust. 1a ustawy emerytalnej stosowaną w odniesieniu do emerytur w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnego charakteru wykonywanej pracy, to jednak jego brzmienie różni się od treści art. 32 ust. 1a ww. ustawy o emeryturach i rentach. Art.12 ustawy o emeryturach pomostowych przewiduje bowiem, że przy ustalaniu okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w związku z ustaleniem prawa do emerytury pomostowej nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa bez względu na datę przerwy w pracy. W ocenie Sądu oznacza to, że przy ustalaniu prawa do emerytury pomostowej jak i prawa do rekompensaty nie uwzględnia się również okresów takiej przerwy w pracy, które przypadają przed dniem 15 listopada 1991 roku, to jest przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 roku o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 104, poz. 450). Wskazany przepis postanawia zatem, że stażem pracy szczególnej będzie okres trwania stosunku pracy z wyłączeniem tych okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie chorobowe albo świadczenie z ubezpieczenia społecznego (zasilek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne, zasiłek macierzyński albo zasiłek opiekuńczy).

Nie bez znaczenia jest też okoliczność, iż ww. ustawa o emeryturach pomostowych na podstawie której ubezpieczona ubiega się o prawo do rekompensaty, weszła w życie w dniu 1 stycznia 2009 roku, czyli w okresie gdy przepis art.32 ust.1a ww. ustawy o emeryturach już obowiązywał. Spełnienie przesłanek do ustalenia rekompensaty należy oceniać zgodnie z brzmieniem ustawy o emeryturach i rentach obowiązującej w dacie wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych.

Biorąc pod uwagę powołane przepisy stwierdzić należy, że ubezpieczona ze względu na nieprzepracowanie wymaganego ustawowo 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ww. ustawy o emeryturach i rentach nie nabyła prawa do rekompensaty.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

S.B.

Zrządzenie

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ubezpieczonej.

7 stycznia 2019 roku